

ONTDEKKERS EN HERVORMERS

MEEKRAP, WOUW EN WEDE

In de 'Oude kist...' vind je twee glazen potjes. In het ene potje zit Meekrap. In het andere potje zit Wouw.

Vroeger gebruikte men kleurstoffen uit natuurlijke materialen, zoals planten, om verf te maken. Niet alleen verf voor schilderijen of muren, maar ook bijvoorbeeld voor het kleuren van stof, zoals laken en wol. Om een klein beetje kleurstof te maken, was vaak best veel natuurlijk materiaal nodig. Pas tussen 1850 en 1900 werden steeds meer synthetische (namaak) kleurstoffen gebruikt.

Voor een rode kleurstof werden vaak de wortels van het plantje **Meekrap** gebruikt. In het Latijn noemen we die plant *Rubia tinctorium*. De plant komt eigenlijk uit Anatolië (Turkije), waardoor de rode kleur ook wel 'Turks rood' wordt genoemd. Sinds de middeleeuwen werd de Meekrap plant vooral in Zeeland en ook in de omgeving van Bergen op Zoom veel geteeld. Meekrap rood kun je nu nog terugvinden op een aantal plekken in de stad, bijvoorbeeld op de tralies van het Markiezenhof.

Er zijn veel planten waar je een gele of geelachtige tint mee kunt maken (geelgroen, geelbruin). Maar de bekendste, die ook op grote schaal in onze streken werd gebruikt, was het plantje **Wouw**. Hier gebruikte men de bovenste topen van. In het Latijn heet deze plant *Reseda luteola*.

Dan hebben we geel en rood gehad. Blauw blijft over – met blauw, geel en rood kun je immers alle kanten op.

Om een blauwe kleurstof te krijgen, werd de plant **Wede** gebruikt. In het Latijn heet deze plant *Isatis tinctoria*. De ontdekkingsreizigers ontdekten in het oosten (China) de indigoplant. Deze plant nam de plaats van wede in. Uiteindelijk legde wede en de indigoplant het toch af. Ook hiervoor vond men rond 1900 een chemische variant uit.

Wede

Wouw

Meekrap

ZELF KLEURSTOF MAKEN

Om te experimenteren met het maken van natuurlijke kleurstoffen kun je natuurlijk de oude planten en oude werkwijze uitproberen.

Maar je kunt ook dichterbij beginnen, bijvoorbeeld met uienenschillen, wortelloof, koffiedrab, kerrie of kurkuma uit de keukenla.

Zo heel erg makkelijk is het maken van kleurstoffen niet. Kleurstof maken lukt meestal wel, maar om dit te bewaren of om er mee te schilderen is weer een heel ander proces.

Er bestaan verschillende interessante planten om kleurstoffen mee te maken:

Blauw	Vlierbessen
Roodoranje	Rode biet, zoete aardappel of hennastruik
Geel	Afrikaantjes, goudsbloem, boterbloem of maïs
Groen	Het blad van rode biet, munt of brandnetel
Bruin	Walnoot, braam of koffie
Zwart	Zoethoutwortel
Rood	Rode ui, watermeloen, tomaat, rozenbottel of rode paprika
	Rozenblaadjes ruiken ook erg lekker
Rose	Zalm of garnaal

Als je zelf een goed idee hebt of iemand uit de klas, kun je dat natuurlijk ook proberen.

PLUK ENKEL WAT JE NODIG HEBT!

Je vindt veel plantjes in bermen en misschien ook wel in een bloemenweide. Hou altijd rekening met de plant zelf bij het plukken. Pluk enkel wat je nodig hebt en niet alles.

Andere zaken vindt je o.a. bij de groenteboer of in de supermarkt. Misschien blijft er wel een beetje over na het koken.

HOE TE WERKEN

Werk altijd onder begeleiding van een volwassene!

Snijd of vermaal de verse bloemen of ander materiaal. Zo komt er meer oppervlakte vrij om een aftreksel met kleurstof te maken.

Voeg dubbel zo veel water bij en kook gedurende een uur.

Let op dat het niet droog kookt. Je kan de plantendelen ook een nacht laten weken.

Zeef het mengsel om de drab te scheiden van het water met de kleurstof.

Damp de vloeistof au-bain-marie* in tot een hogere concentratie. Door het indampen tot een droge massa kan je kleurstof beter bewaren.

**au-bain-marie is een kooktechniek, vraag een volwassene hierbij om hulp*

Doe de droge verfstof daarna in glazen potjes.

Om te schrijven of tekenen leng je de droge kleurstof weer aan met water. Gebruik regenwater in plaats van kraanwater.

De helderheid kan je beïnvloeden door een klein beetje azijn, citroen of zeep toe te voegen.

Maak er een mooie tekening mee!

JEUGDCANON BERGEN OP ZOOM

